

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de avocatul Isai Chibac,
în interesele Valentinei Chira,

în cauza de contencios administrativ, inițiată la cererea de chemare în
judecată depusă de avocatul Isai Chibac, în interesele Valentinei Chira
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei Teritoriale de Asigurări
Sociale Ciocana cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică în
mărime de 3000,00 de lei,

împotriva deciziei din 28 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin
care s-a casat hotărârea din 06 octombrie 2022 a Judecătoriai Chișinău, sediul
Rîșcani, și s-a emis o nouă decizie sub formă de încheiere prin care s-a
declarat inadmisibilă acțiunea de contencios administrativ înaintată de către
avocatul Isai Chibac, în interesele Valentinei Chira,

(Dosarul nr. 3ra-525/23

NR. PIGD 2-21171376-01-3ra-27052023)

<p>Admisibilitatea recursului depus până la 01 septembrie 2023; Redarea circumstanțelor de fapt și de drept în recurs nu poate constitui temei de admisibilitate.</p>

Au examinat anterior cauza judecătoriai:

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (Gr. Cazacu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Gh. Mîra, I. Dutca, D. Băbălău)

27 martie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților, recursul depus de avocatul Isai Chibac, în interesele Valentinei Chira,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Ion Malanciuc,
Diana Stănilă, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 22 noiembrie 2021, avocatul Isai Chibac, acționând în interesele Valentinei Chira a depus acțiunea în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ciocana privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 3000,00 de lei.

2. A susținut reprezentantul reclamantei că potrivit art.41 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr.156/1998, perioada 01 iulie 2018 – 01 iulie 2019, femeilor li se acordă dreptul la pensie la atingerea vârstei de 58 ani, confirmând un stagiul de cotizare de 31 ani pentru o pensie integrală sau un stagiul de cotizare de cel puțin 15 ani pentru o pensie parțială.

3. A indicat reprezentantul reclamantei că la 22 ianuarie 2019, Valentina Chira, personal a depus la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ciocana cererea și documentele necesare pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, inclusiv, carnetul de muncă și diploma de studii.

4. A invocat reprezentantul reclamantei că potrivit răspunsului nr. 3297 din 03 mai 2019, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ciocana a informat reclamanta că nu au fost luate în considerare la calcularea stagiului de cotizare perioadele: 11 noiembrie 1998 – 31 decembrie 1998, deoarece, lipsește ordinul de eliberare și 01 septembrie 1979 – 06 iulie 1983 din motiv, că potrivit certificatului de salariu prezentat (anexa 5), în perioada de studii se confirmă stagiul de cotizare. Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ciocana a mai informat, că pentru perioadele menționate este necesar să fie prezentate suplimentar extrasul din ordine de angajare - eliberare și certificat de arhivă de la instituția respectivă, iar, la prezentarea documentelor menționate, va efectua recalcularea pensiei.

5. Cu referire la solicitarea Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ciocana privind prezentarea certificatului de arhivă de la instituția de învățământ, reprezentantul reclamantei a considerat că aceasta este una ilegală, deoarece potrivit pct. 63 alin.(7) din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, în stagiul de cotizare realizat până la 01 ianuarie 1999 se includ studiile în instituțiile de învățământ universitar superior de zi. Prin urmare, odată cu

cererea inițială depusă la 22 ianuarie 2019, pârâtei i s-a prezentat originalul diplomei, iar în dovada de recepție a cererii, este faptul că specialistul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale a consemnat actul de studii în instituția de învățământ superior la secția de zi.

6. A mai menționat reprezentantul reclamantei că Valentina Chira a început activitatea de muncă în luna octombrie anul 1978 în calitate de instructor de pioneri la școala din satul Răuțel, r-l Fălești. Ulterior, în luna august 1979, reclamanta a susținut examenele de admitere la Institutul Pedagogic de Stat „Aleco Russo” din Bălți, unde a studiat la secția zi, în perioada 01 septembrie 1979 – 06 iulie 1983. După ce a început studiile la secția zi, a continuat să lucreze până în luna februarie 1980 și a primit salariu, fapt confirmat prin certificatul de salariu. Pentru confirmarea perioadei de muncă la școala medie din s. Răuțel și cuantumul salariului, reclamantul a prezentat certificatul de salariu eliberat de Primăria s. Răuțel unde se mai păstrează datele respective. Alte înscrisuri la Primărie nu sunt. Carnetul de muncă cu înscrierile confirmative în perioada octombrie 1978 - februarie 1980, reclamantul a menționat că nu deține.

7. A susținut reprezentantul reclamantei că la solicitarea Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, a mai prezentat o dată certificat eliberat din arhiva institutului privind studiile la secția zi, la data de 28 aprilie 2021, deoarece, până atunci Valentina Chira s-a aflat peste hotarele țării.

8. A afirmat reprezentantul reclamantei că la 15 septembrie 2021, a fost invitat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ciocana, unde verbal a fost informat, că pensia a fost recalculată din luna mai 2021. Un document confirmativ privind recalcularea pensiei, reclamanta sau reprezentantul prin procură, nu au primit de la pârât.

9. Nefiind de acord cu reevaluarea pensiei începând cu luna mai 2021, reprezentantul reclamantei s-a adresat cu o cerere prealabilă către pârâți și a solicitat efectuarea recalculării pensiei din data depunerii cererii inițiale. Or, potrivit pct.55 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 165 din 21 martie 2017, prevede că *„...în cazul confirmării prin documentele din dosar și/sau prin informația privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat deținute de casa teritorială de asigurări sociale pentru perioada de activitate realizată până la acordarea dreptului la pensie, mărimea pensiei se recalculează din data stabilirii inițiale, ținându-se cont de toate indexările (recalculările) efectuate până la data recalculării”*.

10. A afirmat reprezentantul reclamantei că prin răspunsul nr. C-1883/21 din 25 octombrie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a confirmat soluționarea problemei prin recalcularea pensiei reclamantei în baza diplomei de studii prezentate, însă, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ciocana, executoarea recalculării, prin răspunsul nr. 8110 din 17 noiembrie 2021, a

interpretat eronat temeiurile pentru recalcularea mărimii pensiei prevăzute în capitolul X1 din regulamentul menționat supra și a respins cererea prealabilă.

11. La 07 februarie 2022, reprezentantul reclamantei Valentina Chira, avocatul Isai Chibac a depus cerere cu privire la concretizarea circumstanțelor și cerințelor în acțiune, prin care a solicitat să fie obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să-i prezinte reclamantei Valentina Chira copia Deciziei nr.95/2019/29902 din 26 aprilie 2019 privind stabilirea mărimii pensiei pentru limita de vîrstă și Decizia nr.95/2021/33560 din 14 mai 2021 privind recalcularea mărimii pensiei și încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul Valentinei Chira suma de 3000,00 de lei cu titlu de cheltuieli suportate pentru asistența juridică achitată avocatului.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

12. Prin hotărârea din 06 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis acțiunea de contencios administrativ depusă de către avocatul Isai Chibac, în interesele reclamantei Valentina Chira. S-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul Valentinei Chira cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3000,00 de lei (f.d. 73, 81/84).

13. Dispozitivul hotărârii din 06 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost notificat Casei Naționale de Asigurări Sociale la 31 octombrie 2022, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d.76).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

14. La 19 octombrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale prin intermediul cancelariei instanței de fond, a declarat apel nemotivat, împotriva hotărârii din 06 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, prin care a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă integral acțiunea (f.d. 79/80).

15. Potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc nr.17985-17986 (f.d.86), rezultă că la 23 noiembrie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, a expedit prin intermediul poștei terestre pentru notificare participanților la proces, copia hotărârii motivate a primei instanțe, care a fost recepționată de Casa Națională de Asigurări Sociale la 29 noiembrie 2022, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 87).

16. La 28 decembrie 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d.95), Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus motivarea apelului împotriva hotărârii primei instanțe (f.d. 96/97).

17. La acest capitol, Completul de Judecată al Curții Supreme de Justiție, relevă că, instanța de apel întemeiat a considerat ca fiind în termen apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, împotriva hotărârii din 06 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

18. Prin decizia din 28 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a casat hotărârea din 06 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, prin care s-a admis acțiunea de contencios administrativ depusă de avocatul Isai Chibac, în interesele Valentinei Chira, și s-a emis o nouă decizie sub formă de încheiere prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea de contencios administrativ înaintată de către avocatul Isai Chibac, în interesele Valentinei Chira împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ciocana cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică (f.d.111; 112/123).

19. Pentru a decide astfel, instanța de apel analizând prevederile art.10, art.17, art.19, art.20, art.21, art.22, art.189, art.206, art.207, art.208, art.162, art.164 din Codul administrativ, prevederile art. 40 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, în coroborare cu materialele cauzei și cele invocate în cererea de apel, și a conchis că prima instanță eronat a purces la examinarea în fond a cauzei de contencios administrativ, or, din interpretarea logico-juridică a normelor pre citate, prin prisma evaluării testului de admisibilitate, pe temeiul respectării procedurii prealabile se atestă netemeinicia concluziei instanței de fond privind respectarea de către reclamant a cadrului legal aplicabil, acțiunea înaintată de Valentina Chira împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale urmând a fi declarată inadmisibilă, prin prisma prevederilor art. 207 alin. (2) lit. f) coroborat cu art. 208 din Codul administrativ.

20. Subsecvent, instanța de apel a accentuat că din sensul normelor legale citate supra, derivă că, respectarea procedurii de soluționare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară, constituie în sine o condiție specială obligatorie de valorificare a dreptului la acțiune, care necesită a fi întrunită doar în anumite cazuri, în funcție de natura litigiului.

21. La acest capitol, instanța de apel a mai reținut că la exercitarea acțiunii în contencios administrativ, legea specială a instituit, o procedură administrativă obligatorie (dacă legea nu dispune altfel), prealabilă sesizării instanței, aceasta fiind concepută ca o cale ce poate oferi persoanei vătămate posibilitatea de a obține mai rapid rezolvarea diferendului prin recunoașterea dreptului sau interesului legitim vătămat fără mijlocirea instanței.

22. La fel, instanța de apel a notat că procedură prealabilă reprezintă un avantaj pentru reclamant, în sensul că organul emitent al actului sau organul ierarhic superior al acestuia pot verifica și dispune asupra actului atacat atât în ceea ce privește legalitatea, cât și oportunitatea acestuia, în timp ce instanțele judecătorești nu se pot pronunța decât asupra legalității actului atacat în justiție.

23. În acest context, instanța de apel a relevat că actele contestate întrunesc criteriile actului administrativ, fiind acte administrative individuale, cu efecte defavorabile și care au caracter executoriu, emise de o autoritate publică,

reprezentând o măsură oficială, întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice în exterior. Or, art. 208 alin. (1) din Codul administrativ, stabilește cert faptul că, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepțiile prevăzute de lege. Iar, art. 162 alin. (1) din Codul administrativ, indică că procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale.

24. În același timp, prin art.40 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii este cert reglementat modul de soluționarea a litigiilor din această categorie și este prevăzut expres că decizia privind stabilirea dreptului la pensie sau respingerea cererii de pensionare, privind reținerile din pensie sau încasarea sumelor plătite în plus poate fi contestată la Casa Națională de Asigurări Sociale și în caz de dezacord cu decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, aceasta poate fi atacată în instanța de contencios administrativ competentă.

25. În alte ordine de idei, instanța de apel a notat că raporturile juridice stabilite de legiuitor atestă cert faptul că inițial, solicitantul urmează a se adresa Casei Teritoriale de Asigurări Sociale și în caz de dezacord cu soluția acestei entități să depună cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale, și doar după refuzul acestei autorități publice centrale să înainteze acțiune în instanța de judecată.

26. Astfel, cu referire la litigiul deferit judecătii, instanța de apel relatat că Valentina Chira nu a respectat procedura prealabilă, prevăzută de art.162, art.166 din Codul administrativ, în coroborare cu statuările art.40 din Legea nr.156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, motiv din care acțiunea urmează a fi declarată inadmisibilă.

27. Instanța de apel a mai subliniat că potrivit normelor Codului administrativ, pentru a pune în mișcare o acțiune în contencios administrativ, este necesară îndeplinirea cumulativă a unor condiții de fond și formă, precum ar fi respectarea competenței jurisdicționale, a termenului de prescripție, existența capacității procesuale de exercițiu, respectarea regulilor cu privire la forma și conținutul cererii de chemare în judecată. Iar respectarea procedurii de soluționare prealabilă a litigiului constituie o condiție specială a exercitării dreptului la acțiune în justiție, care necesită a fi întrunită doar în anumite cazuri în funcție de natura litigiului.

28. În același context, a notat faptul că și Curtea Europeană menționează că accesul la justiție poate fi limitat, în special prin instituirea condițiilor de admisibilitate, domeniu în care statul se bucură de o anumită marjă de apreciere. Aceste limitări trebuie să urmărească un scop legitim, asigurându-se o proporționalitate între interesul persoanei și scopul legitim urmărit (Guérin contra Franței, 29 iulie 1998, § 37). Totuși, limitările nu trebuie să reducă la zero esența acestui drept. Regulile de procedură au scopul de a

asigura o bună administrare a justiției și, în special, a asigura securitatea raporturilor juridice, iar cei implicați în proceduri trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (Miragall Escolano ș.a. contra Spaniei, 25 ianuarie 2000, § 33).

29. În aceste circumstanțe, instanța de apel, a notat că instituirea procedurii prealabile de soluționare a litigiilor nu s-a urmărit restrângerea accesului liber la justiție, de care, în mod evident, cel interesat beneficiază în condițiile legii, ci exclusiv instaurarea unui climat de ordine, indispensabil, în vederea exercitării dreptului constituțional statuat de art. 20 din Constituție, prevenindu-se, astfel, abuzurile și asigurându-se protecția drepturilor și intereselor legitime ale celorlalte părți.

30. În această ordine de idei, instanța de apel a relevat că în materia contenciosului administrativ, procedura prealabilă este o procedură grațioasă, care nu presupune implicarea unui organ cu atribuții jurisdicționale, ci chiar a aceluiași organ care a emis actul administrativ sau a organului ierarhic superior. Astfel, în cazul manifestării dezacordului cu actul emis în urma acestei proceduri, acesta poate fi supus unui control judecătoresc, cu stabilirea tuturor garanțiilor procesuale pentru justițiabil (asigurarea principiului contradictorialității, egalității, disponibilității în drepturi) și a remediilor juridice efective împotriva actului administrativ contestat.

31. Sub alt aspect, instanța de apel a reiterat faptul că dreptul de a cere anularea pe cale judiciară a unui act administrativ poate fi supus unor condiții de formă în cazul în care urmăresc un scop legitim, sunt necesare într-o societate democratică și sunt proporționale cu scopul urmărit. În această situație, scopul legitim urmărit de legiuitor a fost de a acorda posibilitate organului emitent al actului sau organului ierarhic superior al acestuia de a verifica și dispune asupra actului atacat. De asemenea, prin prisma celor expuse, anume asigurarea unui control judecătoresc deplin asupra actelor administrative vine să garanteze aplicarea prevederilor art. 53 alin. (1) combinat cu art. 20 din Constituție.

32. Totodată, instanța de apel a considerat necesar de a menționa faptul că în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod. Or, sub aspect procesual, accesul liber la justiție se materializează în prerogativele pe care le implică dreptul la acțiune, ca aptitudine legală ce este recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice care pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept.

33. Prin urmare, instanța de apel a constatat că prima instanță nu a supus unei analize minuțioase și nu a verificat circumstanțele menționate, care, însă,

necesitau a fi examinate, prin prisma cadrului legal aplicabil la caz, întru clarificarea tuturor aspectelor procedurale prin prisma admisibilității acțiunii înaintate.

34. Prin urmare, instanța de apel conchide asupra admiterii apelului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 06 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a casa hotărârea instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri sub formă de încheiere privind declararea ca inadmisibilă a acțiunii înaintate de avocatul Chibac Isai, în interesele lui Chira Valentina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ciocana privind încasarea cheltuielilor de asistență.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

35. La 27 aprilie 2023, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, avocatul Isai Chibac, acționând în numele și interesele Valentinei Chira, a depus recurs împotriva deciziei din 28 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii prin care să fie dispusă încasarea din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul Valentinei Chira suma de 3000,00 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată (f.d. 126/128).

36. În motivarea recursului au fost invocate argumente și motive similare celor din cererea de chemare în judecată. Suplimentar s-a indicat că instanța de apel neîntemeiat a reținut la adoptarea soluției, faptul că apelanta/recurenta nu a respectat procedura prealabilă și nu a contestat hotărârea CTAS din 14 mai 2021, or, pentru ași revendica drepturile apelanta/recurenta a înaintat o cerere către CNAS cu intenția clară de apărare împotriva unei decizii CTAS, instituție publică subordonată intimatei, iar, cererea prealabilă a Valentinei Chira avea ca obiect emiterea unui act administrativ individual în vederea recalculării din data stabilirii pensiei inițiale potrivit pct. 55⁴ din Regulament.

21.1. A mai invocat că, potrivit art. 164 alin. (4) din Codul administrativ, o cerere prealabilă nu poate fi respinsă din acest motiv dacă este clară intenția de apărare împotriva unei decizii care are ca obiect emiterea unui act administrativ individual.

21.2. În acest sens, a relevat că urmare recepționari deciziei privind stabilirea pensiei pentru un stagiul de 19,9 ani adoptată în data de 12 mai 2021, precum și descifrarea la suma formată în urma recalculării pensiei în sumă de 6201,92 de lei, în data de 07 februarie 2022, avocatul a concretizat cerințele în acțiune și a solicitat din numele reclamantei încasarea doar a cheltuielilor de judecată. Or, în legătură cu faptul că soluționarea cererii numai după inițierea procesului de judecată, CNAS urma să restituie cheltuielile suportate de recurentă pentru asistență juridică.

37. La 07 iunie 2023, Curtea Supremă de Justiție, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, prin intermediul poștei electronice (f.d.133), a expediat pentru notificare în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ciocana, copia cererii de recurs depusă de avocatul Isai Chibac, în interesele Valentinei Chira, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului (f.d.134).

38. Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ciocana, deși, au recepționat copia recursului, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.134), acestea nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe, prin care să-și expună opinia referitor la cererea de recurs depusă de avocatul Isai Chibac, în interesele Valentinei Chira, împotriva deciziei din 28 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

TERMENUL DE DECLARARE A RECURSULUI

39. Art. 245 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023), reglementează că:

„Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

40. Din materialele cauzei, rezultă că, Curtea de Apel Chișinău, a pronunțat decizia contestată la 28 martie 2023, în ședință publică (f.d.111), însă, la materialele cauzei lipsesc date care ar confirma notificarea dispozitivului deciziei instanței de apel.

41. Totodată, din actele dosarului se atestă că, decizia motivată din 28 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată avocatului Isai Chibac, care acționează în interesele Valentinei Chira, prin intermediul poștei electronice în data de 05 aprilie 2023, ora 16:27, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.1).

42. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul la data de 27 aprilie 2023, în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

43. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia „Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului. Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi

vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Aceleași considerente de deduc și din interpretarea art.195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art.3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare nu are putere retroactivă. În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

44. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023) prevedea următoarele:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

45. Art. 246 alin. (1) și (2) Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023) prevede că:

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere.

(2) Recursul se declară inadmisibil în special când:

- a) decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs;
- b) recursul este depus în mod repetat;
- c) recursul este depus de o persoană neîmputernicită;
- d) recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 245 alin. (1);
- e) motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2);
- f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art. 244 alin. (2), art. 233 alin. (1) și (2) și art. 234 alin. (2) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

46. În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării recursului), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

47. Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

48. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

49. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

50. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării recursului). În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

51. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

52. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

53. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest

sistem (a se vedea cauza Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39).

54. La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

55. În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de avocatul Isai Chibac, în interesele Valentinei Chira.

56. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de avocatul Isai Chibac, în interesele Valentinei Chira, împotriva deciziei din 28 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă